

1 mai 2018. 100 år Haraldsplass diakonale stiftelse

Prrekentekst: Luk 14,12-14

Vi feirer 100 årsdagen for Haraldsplass diakonale stiftelse på selveste 1. mai. Det var fint at det var akkurat denne dagen den første eleven ble tatt opp som diakonisse i 1918. For første mai er solidaritetens dag. Det store slagordet er: Arbeidere i alle foren dere!

Solidaritet er holdninger og handlinger som handler om samhold mellom undertrykte verden over, med oppfordring om å stå opp både for egen og andres rettferdighet. Solidaritet er på mange måter et kristent ord i slekt med kjærligheten og dermed også med diakonien, men det er ikke helt det samme. Solidaritet er kjærlighetens lillebror, de er i slekt men kjærligheten er større og går lenger.

Solidariteten vil fremme egen og andres sak – fordi det er samme sak. Men «kjærligheten søker ikke sitt eget», sier Paulus i den berømte Kjærlighetens høysang i 1 Korinterbrevs 13. kapittel.

I dagens tekst lærer vi det samme: Kjærligheten er ikke opptatt av egne interesser. Kjærligheten beregner og regner ikke. Kjærligheten kan ikke regne.

Hør hva Jesus sier:

- Du skal ikke be dem til bords som vil gjøre det samme for deg.
- Med en spissformulering: «ikke be venner eller søsken eller slektninger eller rike naboer, for de kommer til å be deg igjen, og dermed får du gjengjeld.» Derimot skal du be: «fattige og uføre, blinde og lamme».

Betyr dette et farvel til familiemiddager, bursdagsfeiringer og juleselskap med slekt og venner? Det tror jeg ikke. Jesus kommer her med nettopp spissformuleringer som i sin ensidighet skal få fram et tydelig poeng. Det er nok fortsatt tillatt å be familie og venner, til og med rike naboer. Ellers måtte man i strøket omkring Kalfaret der domprosten bor, eller på Landås hvor jeg selv bor, gi avkall på ganske mye nabokontakt.

Men poenget er: Du skal ikke stoppe der! Det ligger en veldig konkret utfordring i dagens tekst: Hvem er det du inviterer? Dette kan du gjøre noe med. Hvem er de «fattige og uføre, blinde og lamme» som Jesus ønsker at du skal innby? Kanskje er det de sosiale taperne, de som ikke gir deg noen status i retur. De som kanskje heller ikke er så veldig festlige, bare veldig ensomme.

Kjærligheten kan ikke regne, den strekker seg mot mennesker i nød, fordi de er i nød. Og den spør ikke om dette tjener min egen sak, den spør ikke etter gjengjeld: «What's in it for me?»

Kjærligheten spør ikke om et frivillig engasjement i en diakonal eller humanitær organisasjon gir poeng på CV'en, og er karrierefremmende.

II

Per Fugelli, som døde for en tid siden, er kjent for formuleringen: «Ta vare på flokken din!» Og han følger opp: «Tilhørighet er bedre enn å pille navlelo i enerom».

«Å pille navlelo i enerom», det er et sterkt uttrykk for det selvsentrerte liv. Det var dette Luther kalte «incurvatus in se», å være innkrøkt i seg selv. Det er selve ursynden: «å pille navlelo». Det er et selvsentrert og forfeilet liv, og det ser ikke pent ut heller

Ta vare på flokken din! Men hvem er flokken? Det er ikke bare dine egne, ikke bare familie, venner og naboer. Flokken strekker seg utover, og inkluderer særlig dem du møter som har det vanskelig, de marginaliserte, de som er falt utenfor.

Kjærligheten følger solidariteten, men den går lenger. Da kristendommen møtte Romerriket møtte den et samfunn som var vel kjent med prinsippet om å ta vare på flokken, men omkretsen var begrenset: Den innerste sirkelen var familien, deretter slekten, så byen og folket. Ansvar for flokken avtok jo lenger bort man kom fra seg selv. Og de som tilhørte et annet folk, de tilhørte en annen flokk, og falt utenfor horisonten.

Her sto kirken for en ny form for omsorgsfellesskap. Paulus skriver slik: «Her er ikke jøde eller greker, ikke slave eller fri, ikke mann og kvinne. Dere er alle én i Kristus Jesus.» Og slik levde de også langt på vei, med en ny forståelse av flokken som ikke bare handlet om å elske hverandre innbyrdes, men også de fremmede, ja fiendene.

Menigheten i Roma hadde midt i det andre århundre lange lister over folk som mottok støtte fra menigheten. Velferdsstatens røtter er ikke å finne hos staten men i den kristne kirkes diakoni.

III

Haraldsplass diakonale stiftelse har et verdidokument på 4 sider – hvorav to er fylt med bilder og to med tekst. Den ene tekstsiden handler om verdiene med overskriften: «Kompetanse med hjertevarme». Her står mye fint som eksempelvis:

- Å se og skape mulighet i det som synes umulig
- Å skape inkluderende fellesskap der også Guds nåde og raushet formidles
- Å forvalte ressurser og miljø på en god måte

Den andre tekstsiden gjengir i sin helhet fortellingen om Den barmhjertige samaritan. Det er mønsterfortellingen om diakonien:

- Samaritanen viste seg som en neste, som en nærmeste ved å hjelpe det mennesket som kom ham nær.
- Han hjalp en som ikke tilhørte sitt eget folk.
- Han fikk ikke noe igjen, ingen lønn for arbeidet, ingen refusjon for pengene han la ut, og han fylte ikke ut noen reiseregning.
- Han viser oss en kjærlighet som ikke kan regne.

IV

Men Haraldsplass diakonale stiftelse kan regne, og de må regne. Utgiftene må dekkes inn. Dere driver jo på og reiser byggverk for en milliard eller mer. Jeg forstår ikke at Jørn Henning Theis får sove om natten.

Haraldsplass driver samfunns- og institusjonsdiakoni, mens Jesu ord om den ikke-kalkulerende gjestfriheten som vi leser om i dagens tekst, og liknelsen om Den barmhjertige samaritan, er rettet til oss som disipler og enkeltmennesker.

Verdiene er de samme, men en institusjon med ansvar for bygninger, pasienter, brukere og hundrevis av ansatte må og skal beregne. Der må det regnes inntekter og utgifter på en annen måte enn jeg trenger når jeg inviterer gjester hjem, eller hvis jeg møter en neste langs veien som trenger min hjelp. Som oftest trenger jeg da ikke å kunne regne, bare handle, bare gå inn i kallet som er rett foran meg.

Men på Haraldsplass må man altså regne. Bare ved å kunne regne kan diakonien reise sykehus og andre institusjoner som vi i dag trenger for å dekke menneskelig nød i stor skala og på mangfoldige nye måter. Organisasjonskartet viser 10 ulike virksomheter – der sykehuset og høyskolen er de største, men det finnes altså mange fler.

Her er store verdier som må administreres og forvaltes rett. Jeg vil gjerne si til dere som har ansvar for alt dette ved Haraldsplass sine ulike virksomheter: Administrasjon er også diakoni. God administrasjon som sørger for at pengene kommer til nytt blant mennesker i førstelinjen, det er kjærlighet i praksis.

V

Ved dette jubileet vil jeg på vegne av Den norske kirke få rekke en stor takk til Haraldsplass diakonale stiftelse for 100 år i kjærlighetens og evangeliets tjeneste. At dere står i kjærlighetens tjeneste, det er jo opplagt. Men at dere også står i evangeliets tjeneste burde ikke være mindre opplagt. Vår forkynnelse av evangeliet hadde vært ufullstendig og mistet

mye av troverdigheten hvis vi ikke hadde virksomheter som Haraldsplass diakonale stiftelse, Kirkens Bymisjon og Kirkens Nødhjelp, og mange, mange fler. Dere utfyller ordene gjennom kjærlighetens kroppsspråk.

Kirkens krise overfor det norske folk er kanskje ikke først og fremst at de tviler på kirkens trosbekjennelse, men at de ikke helt vet om vi vel dem vel. Derfor trenger vi Haraldsplass i 100 år til, minst....

Og derfor trenger vi som enkeltmennesker og som menigheter å åpne dørene og rommene våre for medmennesker som livet har fart hardhendt med. Det skal vi gjøre uten å spørre om lønn, om hva vi har igjen for det – i tråd med inskripsjonen som står på baksiden av diakonissenenes kors: «Av Guds nåde, til Guds ære».

Samtidig får vi leve i forventningen om at Jesus holder ord når han til slutt i dagens tekst gir følgende løfte til dem som praktiserer kjærligheten som ikke søker gjengjeld: «Da er du lykkelig, for de kan ikke gi deg noe igjen; men du skal få lønn for dette når de rettferdige står opp fra de døde».